

Tilhenger av lokal kvalitet

Hvorfor står Kristin Halvorsen og andre politikere i kø for å skryte av samspillet mellom næringslivet og den videregående skolen på Osterøy? Samspill forlot Bergen og krysset Osterøybroen på jakt etter svar.

TEKST // MARTIN LARSEN HIRTH -- FOTO // MARTIN HALVORSEN

Smart lys i tunnelen

Etter en halvtimes kjøring befinner vi oss i Hosanger for å plukke opp Lars Mjøs, for dagen kjentmann, og til vanlig industrikon-sulenten på Osterøy. Stillingen er i regi av Osterøy Industrikon-sulentarbeid med Osterøy kommune og det jobbes med næringsutvikling, ny-etableringer og videreutvikling av bedrifter i kommunen. Mjøs har vært en sentral person i arbeidet for å styrke samarbeidet om Computer Numerical Control (CNC) og robotteknologi på Osterøy. Eller for uinnvidde, automa-tisering av mekanisk industrielt arbeid, drevet av datastyrte maskiner og roboter med korte og lange armer. Innenfor dette fagfeltet drar industrien og Osterøy vgs. i samme retning. Resultatet gir nasjonal oppmerksomhet.

Tilhenger av norsk kvalitet

På veien videre mot Tyssse Mekaniske Verksted dreier praten seg raskt inn på infrastruktur og vei. Det store lyspunktet er den forestående åpningen av den nye fylkesveien mellom Hauge og Lonevåg. At infrastruktur er viktig er tydelig på den smale og svingete veien langs fjorden mot Tyssse. Daglig leder i Tyssse mek. og styreformann i Osterøy In-dustrilag, Lars Magne Byshheim, byr på guidet omvisning på anlegget. Intet mindre enn 13 500 m² har de vel 65 ansatte å boltre seg på. Årlig ruller det

Lars Mjøs (h) og Lars Magne Byshheim (v) forteller om industrikrykningen på Osterøy.

10 000 tilhengere ut fra fabrikkens

– Det som skiller oss fra våre konkurrenter er at vi gjør mest mulig av arbeidet selv. Det gjør oss svært fleksible både i forhold til produktutvikling, tilpasninger og ettermarked, forteller Byshheim.

Teknologikompetanse eller døden

– På Osterøy har det alltid vært mye gode folk, men det har kanskje skortet litt på den formelle utdannelsen. Ved at en samlet industri har gått i kompaniskap med skolen ønsker vi å endre dette. Området rundt Osterfjorden har en sterk klynge innenfor CNC-maskingering og robotisering

og i likhet med alle andre er vi avhengig av kompetent arbeidskraft. Alt arbeid i fremtiden vil ha element av teknologi i seg, det er bare til å hve seg på, sier Byshheim.

Han har nettopp vist oss gjennom verkstedshallen hvor en maskinbeigert av en robotarm har tilpasset tilhengerdeleler på løpende bånd.

– Her på Tyssse tok vi i bruk robotteknologi for vel ti år siden og har opplevd god vekst. Selv om vi automatiserer prosesser, øker vi så mye at vi fremdeles trenger alle de ansatte.

– Det er tvingende nødvendig å gjøre slike grep. Se på Borge Garveri som gikk konkurs i fjor. Det er en bransje som internasjonalt i liten grad har utviklet

løsninger basert på automatisering og roboter, skyter Mjøs inn om det lokale garveriet.

Tilbyr verkstedstid

Byshheim stiller en dag i uken lokaler og maskiner til disposisjon for elevene ved linjen for Produksjons- og industriteknikk.

– Enkelt sagt så er det en fordel for dem å få skitt under neglene i løpet av utdanningen. Industrien merker stor forskjell på hvor dyktige elevene er etter endt utdanning nå, i forhold til før samarbeidet startet. Nå kan nyansatte gå rett inn i driften. Det er noe vi kommer til å benytte oss av i årene som kommer. Oppskriften er enkel, alle vinner på det. Bedriftene får bedre kvalifisert arbeidskraft og elevene får en mer relevant utdanning. Det er for eksempel vanlig at elevene gjør småjobber for industrien. Det er mer motiverende å se et ferdig sluttprodukt enn å seise den samme platen ti ganger på en skolebenk, mener Byshheim.

Hvordan er det mulig?

Alle parter virker tilsynelatende å være strålende fornøyd med samarbeidet, men hvordan kom det hele i stand? – Det ble gjort et forsøk for en del år tilbake som strandet. Mye fordi partene snakket forbi hverandre, forteller Mjøs. – Industrien har stått samlet bak det, samtidig som vi har fått mye

draghjelp fra politisk hold. En lokal næringslivsgruppe i KvF grep fatt i saken igjen og både fylkeskommunal og lokal politisk ledelse har vært viktige drivkrefter. Bland annet i forhold til det nye kompetansesenteret den videregående skolen har fått. Til syvende og sist kommer man langt med handlingsvilje og kommunikasjon.

Ny lekegrind

Vi har forfattet Tyssse mek. og satt kurs mot

Lonevåg. Målet er det splitter nye skolebygget som huser Kompetansesenteret for CNC og robot ved Osterøy videregående skole. Etter aksjonsstart i 2005 flyttet elevene ved skolestart i fjor inn i et flunkende nytt bygg med plass

til 200 elever og en verkstedshall på hele 800 kvm, der 500 kvm er reservert Kompetansesenteret. Med gratis tomt fra kommunen og finansiering fra fylkeskommunen er den politiske viljen bak utviklingen av fagmiljøet tydelig. Vel fremme blir vi tatt i mot av faglærer Torgeir Njåstad og avdelingsleder Alf Einar Holdhus. – Det nye bygget har vært alpha omega for oss. Her har vi plass og en maskinpark verdt i overkant av 10 millioner, hvor industrien har bidratt med sitt, sier de to.

Etterspurt fra bedriftene

Det er elevene fra VG1 Teknisk og Industriell produksjon og VG2 Industriell teknologi som får boltr seg på kompetansesenteret. – Vi begynte jo med dette fordi

Forsetter ▶

Lærer Torgeir Njåstad (i midten) og elev Benjamin Hekland viser frem en vareprøve for Mjøs Metall til Martin Larsen Hirth fra Bergen Næringsråd.

kompetansen var etterspurt av bedriftene og Kunnskapsløftet har gitt oss som skole større frihet, selv om vi har dratt det ganske langt her, ler Njåstad.

– Men vi ser at elevene får større kompetanse, samtidig som industrien er positiv. Det viser at samarbeidet fungerer. Tidligere har det også vært slik at Osterøy lekker elever til fastlandet, jeg tror det attraktive skoletilbudet har bidratt til å snu den trenden, fortsetter han.

Klare ambisjoner

Kontakten med næringslivet resulterer ofte i utplassering, sommerjobb og i mange tilfeller også i lærepass. Elevene som er travelt opptatt med dagens gjennomfører positive til samarbeidet.

– Det er enklere å vite hva man går til, sier Benjamin Hekland og viser frem et produkt han har laget på oppdrag fra Mjøs Metall, en annen lokal industribedrift. Hekland har kursen klar, han vil bli industrimekaniker, men det er ikke sikkert det blir på Osterøy.

– Vi får elever fra hele Osterfjordenregionen og mange fortsetter i industrien her, sier Njåstad.

Til våren kan skolen også lokke med en gulrot for noen få heldige elever. EU har også fått interesse for miljøet på Osterøy og gjennom CNC and Robotics Partnerships med elevene partnere i fem europeiske land har de fått midler fra Leonardo da Vinci-programmet for internasjonal mobilitet innenfor yrkesfagene.

– Vi skal velge ut noen elever som får reise til Muhlhausen i Thüringen og være der i tre uker, sier Alf Einar Holdhus.

Snakk på samme nivå

Avslutningsvis utfordrer vi Njåstad og Lars Mjøs på om de kan gi råd og vink til andre næringsmiljøer som ønsker å styrke samarbeidet med skolevesenet.

– Industrien har vært en svært viktig pådriver slik jeg ser det. Samtidig tror jeg det er en stor styrke at vi som er lærere her på skolen har vært ute i industrien selv. Vi vet hva bedriftene trenger og kan snakke samme språk. Vi har også ansatte fra både Tysse mek og Gunnebo Anja som underviser på kompetansenetteret jevnlig.

Forrige uke var vi fire fra industrien og to lærere i Polen for å ha kurs i

robotprogrammering, sier Njåstad.

Hva har vi lært?

Etter å ha sluppet av Lars Mjøs på Hosanger og takket for besøket, setter vi igjen kursen mot Bergen. Hva har vi lært etter en halv dag på Osterøy?

Et sentralt element i det gode samarbeidet later til å være en gjensidig rolleforståelse. Skolen forstår hvilke behov bedriftene har, og ikke minst at elevene ønsker og trives med en praktisk tilnærming til faget sitt. Å ha lærere med industribakgrunn er sentralt i denne prosessen. Samtidig bidrar industrien med egne lærereferter og maskinpark. Når rolleforståelsen kombineres med et par lisdjeler som virkelig vil noe, kommer fremgangen. Look to Osterøy!

Byggmester Bjørn Rune Markhus mener håndverksfag undervunderses som kunnskap.

Fagutdanning = viktig kunnskap

Det er ikke kun høyere utdanning som gir kunnskap, sier byggmester Bjørn Rune Markhus og advarer mot et b-stempel for unge som søker til håndverksfagene.

TEKST & FOTO // MARTIN LARSEN HIRTH

Reform 94 – en ulykke

– Jeg mener Reform 94 har vært en ulykke for håndverksfagene, åpner en engasjert Bjørn Rune Markhus. Reformen gav alle rett på tre års videregående opplæring, men er blitt kritisert for å tilføre for mye teori i yrkesfagene. En opprøring Markhus deler.

– Det handler om mestringsfølelse. Der skoletrøtte elever tidligere kunne gå rett fra ungdomsskolen og ut i arbeidet, må de fleste nå gjennom to år med teori, hvor de mister mestringsfølelsen, sier Markhus.

Jo før, jo bedre

Med sine 75 ansatte er Byggmester Markhus en stor håndverksbedrift i Bergen og har lang erfaring med alle former for læringordninger. Nå i høst startet ti nye lærlinger og totalt er det femten i bedriften.

– Lærlingene oppnår svennebrev og blir dyktige håndverkere, men det er en kjensgjerning at vi opplever at de har stadig mindre ballast med seg fra skolen. For oss som bedrift er det en fordel å få lærlingene inn så tidlig som mulig, sier Markhus.

Rett fra ungdomsskolen

Utdanningsutvalget i Byggmesterforbundet, hvor Markhus er leder, lanserer i disse dager sitt foretrukne lærlingeløp.

– Vi ønsker en såkalt 0-4-ordning, hvor elevene går tidlig ut i bedrift og får

teori ved siden av gjennom hele det fireårige løpet. I starten får elever som vet hvilken retning de ønsker et 10 ukers lang introduksjonskurs. De som er usikre får ytterligere 14 uker med tverrfaglig introduksjon til håndverksfag.

Deretter er det et parallelt løp med praksis og teori resten av fireårsperioden.

– Det er viktig å presisere at vi ikke ønsker en kamp mellom bedriftene og skolen. Det er det kun elevene som taper på. Vi som er ute i bedriftene er ikke lærere og det er fremdeles behov for teoretisk opplæring gjennom hele det fireårige løpet, sier Markhus.

Mange former for kunnskap

Det er et stadig økende fokus på viktigheten av såkalt kunnskapsintensive næringer og behovet for høyere utdanning. Markhus mener denne utviklingen har gått for langt.

– Uten å undervurdere viktigheten av høyere utdanning, så er det faktisk mange former for

kunnskap. Fagutdannede har også en viktig form for kunnskap, det er de som praktisk talt bygger landet.

Feilaktig b-stempel

Unge mennesker blir fortalt at de bør søke seg til yrkesskolen fordi de er teorisvake. Det er en grov undervurdering av praktisk kunnskap. Praktisk ressurssterke mennesker defineres ut fra at de er teorisvake. Da får de automatisk et b-stempel som er fullstendig ufortjent. Når de i tillegg må gjennom dagens teoremengde før de kommer ut i arbeid, er det kanskje ikke så rart at vi sliter med frafall og et økende antall ungdom som faller utenfor, sier Markhus engasjert fast.

– For en tid tilbake var det innslag på Vestlandsrevyen om hvordan NAV hadde bidratt til at en ung mann hadde kommet seg ut i arbeid. Etter mislykket skolegang var han nå ute i en bedrift slik som drømmen en gang hadde vært. Hvorfor skal ikke han og andre få lov til det med en gang?